AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA

Brüsszel, 20.11.2009
COM(2009) 633 végleges

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK

A HULLADÉKOKKAL KAPCSOLATOS KÖZÖSSÉGI JOGSZABÁLYOK azaz a hulladékokról szóló 2006/12/EK irányelv, a veszélyes hulladékokról szóló 91/689/EGK irányelv, a hulladékolajokról szóló 75/439/EGK irányelv, a szennyvíziszapról szóló 86/278/EGK irányelv, a csomagolásról és a csomagolási hulladékokról szóló 94/62/EK irányelv, a hulladéklerakókról szóló 1999/31/EK irányelv és az elektromos és elektronikus berendezések hulladékairól szóló 2002/96/EK irányelv

2004–2006 KÖZÖTTI VÉGREHAJTÁSÁRÓL

{SEC(2009)1586}

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK

A HULLADÉKOKKAL KAPCSOLATOS KÖZÖSSÉGI JOGSZABÁLYOK azaz a hulladékokról szóló 2006/12/EK irányelv, a veszélyes hulladékokról szóló 91/689/EGK irányelv, a hulladékolajokról szóló 75/439/EGK irányelv, a szennyvíziszapról szóló 86/278/EGK irányelv, a csomagolásról és a csomagolási hulladékokról szóló 94/62/EK irányelv, a hulladéklerakókról szóló 1999/31/EK irányelv és az elektromos és elektronikus berendezések hulladékairól szóló 2002/96/EK irányelv

2004–2006 KÖZÖTTI VÉGREHAJTÁSÁRÓL

{SEC(2009)1586}

1. BEVEZETÉS

E jelentés célja a többi közösségi intézmény, a tagállamok és a nyilvánosság tájékoztatása a hulladékokkal kapcsolatos európai uniós jogszabályok 2004–2006 közötti időszakban történt végrehajtásáról. A jelentés a következőkre terjed ki: a hulladékokról szóló 2006/12/EK, a veszélyes hulladékokról szóló 91/689/EGK, a hulladékolajokról szóló 75/439/EGK, a szennyvíziszapról szóló 86/278/EGK, a csomagolásról és a csomagolási hulladékokról szóló 94/62/EK, a hulladéklerakókról szóló 1999/31/EK, az elektromos és elektronikus berendezések hulladékairól szóló 2002/96/EK, valamint az elhasználódott járművekről szóló 2000/53/EK irányelv.

A jelentés a környezetre vonatkozó egyes irányelvek végrehajtásáról szóló jelentések egységesítéséről és ésszerűsítéséről szóló 91/692/EGK irányelv 5. cikkével összhangban készült. A tagállamok által szolgáltatott információkon alapul, amelyeket más bizottsági tanulmányokból és belső statisztikákból levont következtetések egészítenek ki. További információk a Bizottság számára készített, a következő internetes oldalon közzétett jelentésekben olvashatók: http://ec.europa.eu/environment/waste/reporting/index.htm.

Ezt a jelentést a hulladékszállítási rendeletről[1] és az elhasználódott járművekre vonatkozó irányelvről szóló jelentés[2] egészíti ki. Ezért csupán rövid összefoglalót nyújt e jelentések fő megállapításairól.

A jelentés melléklete ismerteti a címben említett jogszabályok egyedi rendelkezéseinek végrehajtásával kapcsolatos részleteket.

---

[1] A COM (2009) 282 végleges bizottsági jelentés a hulladékszállítási rendelet végrehajtásáról (http://ec.europa.eu/environment/waste/shipments/reports.htm)

[2] Lásd: http://ec.europa.eu/environment/waste/elv_index.htm.

2. A JELENTÉSTÉTEL IDŐSZERŰSÉGE ÉS MINŐSÉGE

A tagállamok jelentéstételi fegyelme hagy kívánnivalót maga után, mind a három évenként esedékes végrehajtási jelentések, mind a célok elérésének érdekében tett előrelépésekre vonatkozó éves adatszolgáltatás tekintetében. E jelentés esetében 14 tagállam nem nyújtotta be időben valamennyi végrehajtási jelentését. Az elektromos és elektronikus berendezések hulladékai, az elhasználódott járművek és a csomagolás újrafeldolgozására és hasznosítására vonatkozó évenkénti adatszolgáltatás tekintetében 2006-ban a tagállamok közel harmada nem válaszolt időben. A válaszok számos esetben hiányosak voltak, és a jelentéstétel minősége változó volt. Ezt bizonyos mértékben eredményezhette a végrehajtást tárgyaló kérdőívekben szereplő néhány kérdés többféleképpen értelmezhető megfogalmazása, de a tagállamok sok esetben nem is válaszoltak bizonyos kérdésekre, illetve zavaros vagy félrevezető válaszokat adtak.

E jelentés eredményei alapján a Bizottság fontolóra veheti a kérdések egyszerűsítését azok konkrétabbá tétele érdekében. A tagállamok jelentéstételi módszerei az éves újrafeldolgozási és hasznosítási adatok benyújtásának esetében is különböznek, ami további harmonizációt tehet szükségessé. A Bizottság a statisztikai hivatalokkal és a nemzeti szakértőkkel szoros együttműködésben már elkezdett foglalkozni a kérdéssel.

3. A HULLADÉKOKRÓL SZÓLÓ 2006/12/EK IRÁNYELV

A Közösségben történő hulladékkezelésre vonatkozó alapkövetelményeket, fogalommeghatározásokat és elveket a hulladékokról szóló 2006/12/EK irányelv (a hulladékokról szóló keretirányelv) állapítja meg. Ez az irányelv bevezeti a hulladék fogalommeghatározását, kötelezi a tagállamokat, hogy megfelelő hulladékártalmatlanító hálózatokat hozzanak létre, olyan hulladékkezelési hierarchiát vezet be, amely a hulladékképződés megelőzését ösztönzi a hasznosítással szemben, és az ártalmatlanítást mint megoldást az utolsó helyre sorolja. Az irányelv kötelezi a tagállamokat annak biztosítására, hogy a hulladék hasznosítása vagy ártalmatlanítása az emberi egészség vagy a környezet veszélyeztetése nélkül történjen, valamint megtiltja a hulladékok elhagyását vagy illegális lerakását, illetve ellenőrizetlen ártalmatlanítását. Kötelezi a tagállamokat, hogy nemzeti hulladékgazdálkodási terveket készítsenek, és hogy a hulladékkezelést erre vonatkozó engedélyhez kössék.

A hulladékokról szóló keretirányelv kapcsán 2009-ben folyamatban volt 11 olyan ügy, amely az illegális hulladéklerakás kérdésének kezelésében felmerült strukturális és általános hiányosságokkal függött össze, valamint 10 helytelen alkalmazásra vonatkozó, 4 hulladékkezelési tervvel kapcsolatos és 3 olyan ügy, amelynek esetében a nemzeti törvények nem feleltek meg az irányelvnek.

Valamennyi tagállam megerősítette, hogy az irányelvet beépítette a nemzeti jogába. A környezetvédelmi szempontból megfelelő hulladékkezelés biztosításának alapkövetelményeit valamennyi tagállamban végrehajtották, bár néhány országban továbbra is vannak problémák, különösen a teljes körű hulladékkezelési infrastruktúrák létrehozásának tekintetében. Ugyanakkor hatalmas különbségek tapasztalhatók a hulladékhierarchia végrehajtásában és a hulladék erőforrásként való felhasználásában.

Az újrafeldolgozás/hasznosítás mértéke összességében, valamint a különböző hulladékfajták vonatkozásában is eltérő. Az újrafeldolgozási és hasznosítási arányok elmúlt években

bekövetkezett növekedése részben az újrafeldolgozásról szóló irányelvek végrehajtásának eredménye, részben (az építési és bontási hulladékra, valamint a biohulladékra vonatkozó) nemzeti hulladékkezelési politikákkal magyarázható. Ugyanakkor az újrafeldolgozásban még mindig rengeteg kihasználatlan lehetőség van, ami miatt a hulladékban rejlő, meglévő erőforrások több mint fele teljesen kihasználatlan marad.[3]

A megelőzési politika mindeddig nem volt hatékony: a tagállamok kezdeményeztek ugyan néhány elszigetelt fellépést, de nemigen születtek nagymérvű, koherens szakpolitikák. Ez azzal is magyarázható, hogy a hulladékokról szóló régi keretirányelv kevésbé összpontosított a hulladékkeletkezés megelőzésére. Ez a helyzet az átdolgozott irányelv[4] ilyen vonatkozású követelményeinek hatálybalépésekor várhatóan meg fog változni.

4. A VESZÉLYES HULLADÉKOKRÓL SZÓLÓ 91/689/EGK IRÁNYELV

Az irányelv pontos és egységes meghatározást vezet be a veszélyes hulladék fogalmára, és célja e hulladékfajta környezetvédelmi szempontból megfelelő kezelésének biztosítása. A hulladékokról szóló keretirányelvben megállapítottakon felül számos ellenőrzést ír elő a veszélyes hulladékok kezelése tekintetében, beleértve nyomon követhetőségi követelményeket, a veszélyes hulladékok egyéb hulladékokkal való összekeverésének tilalmát, és a Bizottság értesítését a veszélyes tulajdonsággal rendelkező, de jegyzékben ekként nem szereplő hulladékokról.

A tagállamok válaszai néhány esetben nem voltak elég pontosak annak megállapításához, hogy az irányelvet megfelelően hajtották-e végre. Különösen kétséges az összekeverés tilalmának végrehajtása, valamint az ez alóli mentességek és az engedélyezési követelmények kérdése. Számos tagállam nem biztosította az ellenőrzések rendszerességét. Aggodalmak kísérik a hulladéktermelőkre vonatkozó jelentéstételi követelményeket is. Azonosításra került egy olyan, további nyomon követést igénylő ügy, ahol a veszélyes hulladékok csomagolására és címkézésére nem vonatkoztak egyértelmű szabályok.

5. A HULLADÉKOLAJOK ÁRTALMATLANÍTÁSÁRÓL SZÓLÓ 75/439/EGK IRÁNYELV

A hulladékolajokról szóló irányelv célja a tagállami jogszabályok közelítése, valamint a hulladékolajok összegyűjtésére, kezelésére, tárolására és ártalmatlanítására vonatkozó összehangolt rendszer megteremtése a környezetnek az ilyen olajok környezetbe juttatása, lerakása vagy kezelése okozta ártalmas hatásoktól való védelme érdekében. A tagállamoknak kötelességük a hulladékolajok feldolgozását is magukban foglaló tevékenységek nyilvántartásba vételét, engedélyezését és ellenőrzését lehetővé tevő rendszerek létrehozása. A hulladékolajok kezelésében az elsődleges prioritást a regenerálás élvezi, ezt követi az égetés, a megsemmisítés, az ellenőrzött tárolás vagy az ártalmatlanítás.

Az irányelvet valamennyi tagállam átültette nemzeti jogába. A tagállamok válaszai azt mutatják, hogy felállították a megfelelő engedélyezési és ellenőrzési mechanizmusokat annak érdekében, hogy megelőzzék a hulladékolajok kezeléséből származó negatív környezeti és egészségügyi hatásokat. A kezelési gyakorlat ugyanakkor azt mutatta, hogy az irányelv nem

---

[3] A másodlagos nyersanyagok európai atlasza. 2004. évi status quo és lehetőségek. 2008. január, Prognos.

[4] A hulladékokról szóló 2008/98/EK irányelv (HL L 312., 2008.11.22., 3. o.)

hozta meg a hulladékolajok regenerálásának előmozdítása tekintetében várt eredményt: a regenerálás előmozdítására irányuló jogi kötelezettség ellenére az EU-ban az égetés volt a legnépszerűbb opció. A Bizottság ezért számos esetben indított jogsértési eljárást. Ezt a tendenciát a Bizottság tovább elemezte, és arra a következtetésre jutott, hogy a regenerálás környezeti és gazdasági szempontból nem kedvezőbb, mint az égetés. Ennek eredményeképpen az ezzel kapcsolatos jogsértési ügyeket visszavonták, és a hulladékokról szóló átdolgozott keretirányelv már nem ad abszolút prioritást a regenerálásnak, ugyanakkor azon országok számára, amelyek elő kívánják mozdítani a regenerálást, lehetővé teszi, hogy továbbra is előírják a hulladékolajok ilyen eljárással történő kezelését.

6. A SZENNYVÍZISZAPRÓL SZÓLÓ 86/278/EGK IRÁNYELV

A szennyvíziszapról szóló irányelvet több mint 20 éve fogadták el a szennyvíziszap helyes mezőgazdasági használatának szabályozása, és a szennyvíziszap által a talajra, növényzetre, állatokra és az emberekre gyakorolt káros hatások megelőzése érdekében.

A tagállamokban foganatosított intézkedések és a leírt végrehajtási gyakorlat nem utalnak végrehajtási problémákra. Ugyanakkor felmerült, hogy az irányelv hatálya esetleg túlságosan korlátozott, és hiányzik belőle az ambíció. A jogszabály elfogadása óta számos tagállam szigorúbb határértékeket léptetett életbe és hajtott végre a nehézfémekre vonatkozóan, valamint követelményeket állított fel egyéb szennyezőanyagok tekintetében. A folyamatban lévő bizottsági hatásvizsgálat értékelni fogja, hogy szükség van-e szigorúbb intézkedések foganatosítására, és megvizsgálja annak lehetőségét, hogy az irányelv hatályát kiterjesszék más iszaptípusokra és a mezőgazdaságon kívüli egyéb alkalmazásokra is.

7. A CSOMAGOLÁSRÓL ÉS A CSOMAGOLÁSI HULLADÉKOKRÓL SZÓLÓ 94/62/EK IRÁNYELV

A csomagolásról szóló irányelv célja, hogy összhangba hozza a nemzeti intézkedéseket a csomagolás és a csomagolási hulladékok környezetre gyakorolt hatásának kivédése vagy csökkentése, illetve a belső piac működésének biztosítása érdekében. Rendelkezik a csomagolási hulladékok keletkezésének megelőzéséről, a csomagolási hulladékok hasznosításáról és újrafeldolgozásáról, valamint a csomagolás újrafelhasználásáról. Az irányelv újrafeldolgozási és hasznosítási célokat állít fel, kötelezi a tagállamokat a csomagolási hulladékok gyűjtési rendszereinek bevezetésére, valamint minimumkövetelményeket vezet be, amelyeket a közösségi piacra kerülő valamennyi csomagolásnak teljesítenie kell.
Az irányelvet minden tagállam megfelelően átültette, végrehajtásának átfogó szintje pedig kielégítő. 2009-ben nem indítottak kapcsán jogsértési eljárást.

Az irányelv pozitív környezeti hatást eredményezett a csomagolási hulladékok stabil újrafeldolgozási és hasznosítási arányainak[5] köszönhetően. A 2004–2006 közötti jelentéstételi időszakban több csomagolási hulladék keletkezett (e növekedés részben az EU 2004. évi bővítésével magyarázható), míg az újrafeldolgozási és hasznosítási arányok stabilak maradtak, és összességében csak kismértékű csökkenés volt tapasztalható. 2006-ban nyolc tagállam nem teljesített legalább egy előírt újrafeldolgozási/hasznosítási célkitűzést. A csomagolási hulladékok szelektív gyűjtési rendszerét – jóllehet eltérő hatásfokkal – az EU

[5] Lásd: a 2006. évi bizottsági jelentés a 94/62/EK irányelv végrehajtásáról. SEC (2006) 1579, http://ec.europa.eu/environment/waste/packaging/report.htm.

egész területén végrehajtották, és valamennyi tagállam tett erőfeszítést a csomagolás és csomagolási hulladékok környezeti szempontból megfelelő kezelésének szükségességével kapcsolatos fogyasztói tudatosság növelésére. Az alapvető követelmények gyakorlati alkalmazása és végrehajtása kapcsán ugyanakkor merültek fel kérdések, így a Bizottság közelebbről is megvizsgálta a helyzetet.

Az irányelv belső piaci hatásainak tekintetében az elmúlt években a Bizottság és a tagállamok között jogvita zajlott az italcsomagolás környezeti hatásának és az abból keletkező hulladék mennyiségének csökkentése érdekében hozott nemzeti intézkedéseknek a belső piaci szabályokkal való összeegyeztethetőségéről. Bizonyos nemzeti intézkedések – noha céljuk környezetvédelmi szempontból helyes – túllépnek a szükséges kereteken, és az italok és csomagolásuk használatának, valamint értékesítésének aránytalan akadályozásával fenyegetnek. A további belső piaci problémák megelőzése és a tagállamokkal folytatott viták számának csökkentése érdekében a Bizottság közleményt fogadott el „Italok csomagolása, betétdíjas rendszerek és az áruk szabad mozgása”[6] címmel, amely összefoglalja az eddig talált és kifejlesztett megoldásokat.

8. A HULLADÉKLERAKÓKRÓL SZÓLÓ 1999/31/EK IRÁNYELV

A hulladéklerakókról szóló irányelv a hulladékok lerakóban való elhelyezésének a környezetre, különösen a felszíni vizekre, a talajvízre, a talajra, a levegőre és az emberi egészségre gyakorolt negatív hatásainak megelőzését vagy csökkentését célozza. Szigorú technikai követelményeket állít fel a hulladéklerakó telepekre vonatkozóan, a telepeken a hulladékátvételre vonatkozóan, valamint az elhelyezendő hulladéknak megfelelően hulladéklerakó-kategóriákat vezet be. Az irányelv kötelezi a tagállamokat annak biztosítására, hogy az illetékes nemzeti hatóságok engedélyeket bocsátanak ki a telepek működtetésére. Az egyik kulcsfontosságú rendelkezés célja a biológiailag lebomló települési hulladékoknak a fokozatos eltérítése a hulladéklerakóktól a metángáz-kibocsátás csökkentése érdekében, emellett műszaki követelményeket állít fel a hulladéklerakó-gáz befogására és kezelésére vonatkozóan.

A hulladéklerakókról szóló irányelv gyakorlati végrehajtása egyáltalán nem kielégítő, és jelentős erőfeszítéseket kell tenni javítása érdekében. Tíz évvel az irányelv elfogadása után sem tud minden tagállam beszámolni az irányelv valamennyi rendelkezésének átültetéséről és végrehajtásáról, a Bizottság pedig továbbra is jelentős számú jogsértési ügyet indít a tagállamok ellen e jogszabály nem megfelelő átültetése vagy végrehajtása miatt.

A Bizottsághoz napi rendszerességgel rengeteg bejelentés érkezik illegális hulladéklerakókról, amelyek az Unió által előírt engedélyek nélkül léteznek, a környezetre komoly negatív hatásokat gyakorolva, az emberi egészséget veszélyeztetve. E panaszok is bizonyítják, hogy az EU nagy részében általános és tartós a végrehajtás hiányossága. A megfigyelt esetekben a tagállamok gyakran hosszú ideig toleráltak súlyos szabálytalanságokat ahelyett, hogy intézkedtek volna az illegális tevékenységek beszüntetése és megbüntetése érdekében[7]. Nagyon sok hulladéklerakó nem felel meg az irányelv követelményeinek, és valós a kockázata annak, hogy a tagállamok döntő többsége nem tudja betartani a 2009. július 16-i

---

[6] HL C 107., 2009.5.9., 1. o. (lásd: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:107:0001:0009:HU:PDF).

[7] Lásd: a SEC (2008) 2876 bizottsági szolgálati munkadokumentum az Európai Közösség környezetvédelmi jogának végrehajtásáról. (2008.11.18.) 12. o.

határidőt, amikorra az irányelv bevezetése előtt létező, az előírásoknak nem megfelelő hulladéklerakóknak meg kell felelniük az irányelvben foglalt követelményeknek (kivéve az engedélyezett eltéréseket). Csak kilenc tagállam számolt be arról, hogy megvalósította a biológiailag lebomló hulladékoknak a hulladéklerakókból történő eltérítésére irányuló 2006. évi célkitűzéseket, a hulladéklerakó-gázok befogása pedig elégtelennek tűnik.

A probléma különösen súlyosnak tűnik az EU-10 országokban, ahol továbbra is a hulladéklerakás az uralkodó megoldás, mivel nem áll rendelkezésre alternatív hulladékkezelési infrastruktúra. Annak ellenére, hogy ezekben az országokban jelentős előrelépés történt az előírásoknak nem megfelelő hulladéklerakók bezárása terén, még mindig fokozni kell az erőfeszítéseket a teljes megfelelés biztosítása érdekében.

2009-ben a hulladéklerakókról szóló irányelvvel összefüggésben tizenhárom meg nem felelési és tizenegy helytelen alkalmazással kapcsolatos ügy volt folyamatban a tagállamokkal szemben. A hulladékokra vonatkozó uniós jogszabályok megfelelő végrehajtásának a tagállamok általi rendszeres elmulasztására válaszul a Bizottság stratégiai megközelítést alkalmazott. Úgynevezett „horizontális" jogsértési és bírósági ügyeket indított a nemzeti infrastruktúrák és a hatékony végrehajtási intézkedések elmaradása miatt. Számos egyedi esetet használtak fel szemléltetésként. Ez a megközelítés lehetővé teszi, hogy több helyen oldják meg a problémákat, mint ha csak az egyes hulladéklerakó telepekre összpontosítanának.

9. AZ ELEKTROMOS ÉS ELEKTRONIKUS BERENDEZÉSEK HULLADÉKAIRÓL SZÓLÓ 2002/96/EK IRÁNYELV

Az elektromos és elektronikus berendezésekből származó hulladék mennyiségét az EU-ban jelenleg 8,3–9,1 millió tonnára becsülik évente, és a legutóbbi becslések szerint 2020-ra mintegy 12,3 millió tonnára fog emelkedni. Az elektromos és elektronikus berendezések hulladékait mennyiségük és gyakran veszélyességük miatt is körültekintően kell kezelni, és ugyanakkor azért is, mert értékes erőforrásokat tartalmaznak. Az elektromos és elektronikus berendezések hulladékairól szóló irányelv célja csökkenteni e hulladékfajta ártalmatlanításának környezeti hatásait, valamint magas szintű környezetvédelmi és egészségügyi szabványok mellett optimalizálni összegyűjtését, újrafelhasználását, újrafeldolgozását és hasznosítását. Az EU fő kereskedelmi partnerei (pl. Kína, Korea, Japán és az Egyesült Államok bizonyos államai) követték az európai példát, és hasonló jogszabályokat léptettek hatályba.

Az irányelv rendelkezései ellenére a jelentések szerint az EU-ban az elektromos és elektronikus berendezések hulladékainak csupán harmadát kezelik megfelelően. A fennmaradó kétharmad rész hulladéklerakókba és valószínűleg nem megfelelően működő feldolgozótelepekre kerül az EU-ban vagy azon kívül. Az elektromos és elektronikus berendezések hulladékainak nem EU-országok felé történő illegális eladása továbbra is széles körben elterjedt. A nem megfelelően kezelt termékek nagy környezeti és egészségügyi kockázatokat rejtenek. A 4 kg/fő/év összegyűjtési célkitűzés nem tükrözi megfelelően az egyes tagállamokban uralkodó helyzetet, és azt 2006-ban öt tagállam nem is teljesítette (két további ország nem nyújtott be jelentést). Csupán öt tagállam érte el mind a tíz alkalmazandó újrafeldolgozási célkitűzést, a kilenc hasznosítási célkitűzést pedig csak négy. 2009-ben az elektromos és elektronikus berendezések hulladékairól szóló irányelvnek való meg nem felelés miatt tizennégy tagállammal szemben volt folyamatban jogsértési eljárás, eggyel szemben pedig a jelentéstétel elmulasztása miatt. Nyolc jogsértési ügy volt folyamatban a

kapcsolódó, egyes veszélyes anyagok elektromos és elektronikus berendezésekben való alkalmazásának korlátozásáról szóló irányelvnek való meg nem felelés miatt.

2008 decemberében az Európai Bizottság az elektromos és elektronikus berendezések hulladékairól szóló irányelv átdolgozását javasolta annak érdekében, hogy néhány megfigyelt végrehajtási hiányosságot megoldjanak, az ilyen termékek gyorsan növekvő hulladékáramát kezeljék, és e jogszabály végrehajthatóságát javítsák.

10. AZ ELHASZNÁLÓDOTT JÁRMŰVEKRŐL SZÓLÓ 2000/53/EK IRÁNYELV

Az elhasználódott járművekről szóló 2000/53/EK irányelv[8] célja a járművekből származó hulladék keletkezésének megakadályozása, valamint az elhasználódott járművek és alkatrészeik újrafelhasználásának, újrafeldolgozásának és más módon történő hasznosításának növelése. Az irányelv kezelési előírásokat fogalmaz meg, és előmozdítja a jövőbeli újrafeldolgozást megkönnyítő járműtervezést. Az ezen irányelv végrehajtására vonatkozó részleteket egy külön bizottsági jelentés tartalmazza.

A tagállamok a formális végrehajtás meglehetősen jó szintjéről számoltak be. Valamennyi tagállam elfogadta az irányelvet átültető intézkedéseket, és lépéseket tett a jogszabályban előírt hulladékkezelési rendszerek felállítására. Az irányelv néhány rendelkezését azonban még nem ültették át teljesen vagy megfelelően.

A rendelkezések gyakorlati végrehajtását illetően a tagállamok több információt tudtak nyújtani, mint az előző jelentéstételi időszakra vonatkozóan, de a nemzeti jelentések alapján továbbra is nehéz felmérni azt, hogy az elhasználódott járművek kezelésére felállított rendszerek hogyan működnek a gyakorlatban. A Bizottság által indított jogsértési ügyek folyamatosan magas száma azt sugallja, hogy a gyakorlati végrehajtás az elfogadható szint alatt maradt: 2009-ben az irányelvnek való meg nem felelés miatt kilenc ügy volt folyamatban, köztük olyanok, amelyeket a kulcsfontosságú meghatározásoknak és elveknek (pl. az elhasználódott jármű fogalmának meghatározása vagy az elhasználódott járművek engedélyezett hasznosító létesítménybe való eljuttatására vonatkozó kötelezettség) való meg nem felelés miatt kezdeményeztek. Hat jogsértési ügyet indítottak amiatt, hogy a tagállamok elmulasztották jelentést tenni a végrehajtásról.

2008-ban először tettek jelentést a 2006-ban elért újrafelhasználási, újrafeldolgozási és hasznosítási szintekről. A Bizottsághoz beérkezett 25 jelentésből az tűnik ki, hogy 2006-ban tizenkilenc tagállam érte el a 80%-os újrafelhasználási/újrafeldolgozási célkitűzést, és csupán tizenhárom érte el a 85%-os újrafelhasználási/újrafeldolgozási célkitűzést,[9] ami nem kielégítő eredményt jelent. A célkitűzést el nem ért tagállamokat a Bizottság írásban kérte fel e hiányosság indokolására.

11. A HULLADÉKSZÁLLÍTÁSRÓL SZÓLÓ 259/93/EGK TANÁCSI RENDELET

A hulladékszállításról szóló 259/93/EGK tanácsi rendelet a veszélyes hulladékok országhatárokat átlépő szállításának és ártalmatlanításának ellenőrzéséről szóló, 1989-es bázeli egyezményt ülteti át a közösségi jogba. Megszervezi a Közösségen belül és kívül

---

[8] HL L 269., 2000.10.21., 34. o.

[9] Lásd: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/waste/data/wastestreams/elvs.

történő hulladékszállítás felügyeletét és ellenőrzését annak érdekében, hogy lehetővé tegye a Közösség egésze számára saját hulladékainak ártalmatlanítását, valamint az egyes tagállamok számára az e célkitűzés felé haladást, figyelembe véve a földrajzi körülményeket és a bizonyos hulladéktípusok kezelésére szakosodott létesítmények szükségességét. A bázeli egyezményben és a hulladékszállításról szóló tanácsi rendeletben előírt jelentéstételi kötelezettségek a veszélyes hulladékok szállítására vonatkoznak (a zöld listán szereplő hulladékokra egyelőre nem vonatkozik jelentéstételi kötelezettség).

2009 júniusában a Bizottság jelentést fogadott el a veszélyes hulladékok és az egyéb hulladékok keletkezéséről, kezeléséről és országhatárokat átlépő szállításáról az Európai Unió tagállamaiban a 2001–2006 közötti időszakra vonatkozóan, amely a következőket mutatja:

- az EU-15 országai által termelt veszélyes hulladék mennyisége a 2001–2005 közötti jelentéstételi időszakban 22%-kal nőtt (azaz kb. 4%-kal évente), míg az EU-25 által termelt mennyiség nem mutatott különösebb tendenciát;

- az EU-15 országaiba és onnan kifelé történő veszélyeshulladék-szállítás 2005-ben megduplázódott, és elérte a 3,5 millió illetve az 5,4 millió tonnát;

- a veszélyes hulladék kb. 85%-át (40 millió tonnát) hasznosítási céllal szállították;

- az EU-15 országaiba szállított hulladék 95%-a az EU-25 országaiból és az EFTA-országokból származott, míg csupán 1%-a érkezett nem OECD-országokból;

- 2005-ben a becslések szerint a Közösség veszélyes hulladékainak 90%-át kezelték a származási országban;

- a szállított veszélyes hulladék megközelítőleg 90%-a maradt az EU-15 országain belül, míg ebben az időszakban az EU-15 országokból induló szállítások 98%-a érkezett az EU-25 és az EFTA országaiba.

E jogszabály végrehajtásáról további információk a Bizottság jelentésében a következő internetes oldalon olvashatók: http://ec.europa.eu/environment/waste/shipments/reports.htm.

Az incidensekről/balesetekről és/vagy illegális szállításokról tett jelentések – kevés kivétellel – sajnálatos módon nem megfelelőek, zavarosak és feltételezhetően valószerűtlenek voltak. Ez a kérdés a jövőben kiemelt figyelmet érdemel, hiszen minden évben jelentős számú illegális szállítást jelentenek be a Bizottsághoz, különösen elektromos és elektronikus berendezésekből, valamint elhasználódott járművekből származó hulladékok ügyében.

12. A VÉGREHAJTÁS JAVÍTÁSA ÉRDEKÉBEN A BIZOTTSÁG ÁLTAL FOGANATOSTOTT INTÉZKEDÉSEK

2006-ban a közösségi jognak való meg nem felelés miatt kezdeményezett, a Bizottság általi kivizsgálás alatt álló összes ügy mintegy ötöde a környezetvédelmi ágazathoz kapcsolódott, így az továbbra is a legtöbb eljárást eredményező szakterület. A környezetvédelem ügye a Bizottsághoz intézett összes parlamenti kérdés kb. 10%-át teszi ki, és a Petíciós Bizottság által kezelt petíciók 35%-ának is ez a fő témája. Az összes környezetvédelemmel összefüggő jogsértési ügy több mint 20%-a a hulladékokra vonatkozó jogszabályokhoz kapcsolódik.

A hulladékokra vonatkozó közösségi jogszabályok végrehajtásának jórészt elégtelen állapota, valamint a folyamatos végrehajtási hiányosságok nyomán a Bizottság a helyzet javítását célzó intézkedéssorozatot indított el.

Rendszeresen ellenőrzi a megfelelést, és továbbra is rendszeresen indít a hulladékokra vonatkozó jogszabályokkal kapcsolatos jogsértési ügyeket. A Bizottságnak a hulladéklerakókról szóló irányelvhez kapcsolódó többszörös jogsértési ügyekkel szembeni új, „horizontális" megközelítése lehetővé teszi az egyes eljárásokban az ügyek szélesebb spektrumának tárgyalását, és így felgyorsítja a jogorvoslatot. A Bizottsághoz rendszeresen számos panasz, petíció és levél érkezik a polgároktól, nem kormányzati szervektől és más EU-intézményektől, amelyek a hulladékokról szóló jogszabályok végrehajtásának jelenlegi állapotát tekintve értékes információforrást jelentenek. Az e forrásokból származó információkat a tagállamok és a Bizottság közötti levelezés útján ellenőrzik, a Bizottság további információt kér vagy tájékoztatja a nemzeti hatóságokat a problémákról.

A Bizottság rendszeresen és különböző szinteken találkozik a tagállamokkal és az érdekelt felekkel, beleértve a műszaki fejlődéshez történő hozzáigazítással foglalkozó bizottság nemzeti szakértőit, a környezetvédelmi igazgatók vezetői szintű üléseit, számos *ad hoc* szakértői ülést és az érdekelt felekkel folytatott gyakori konzultációt. Az évente 20–30 alkalmat kitevő ülések lehetővé teszik a legjobb gyakorlatok kicserélését, a végrehajtási kérdések megvitatását és a jogszabályok pontosítását. A Bizottság számos, a jogszabályokat pontosító végrehajtási intézkedést (komitológiai határozatot) és nem kötelező érvényű iránymutató dokumentumot adott ki többek között az elektromos és elektronikus berendezések hulladékairól, az elhasználódott járművekről, az akkumulátorokról és a hulladékokról szóló keretirányelvről. Rendszeresen nyújt jogszabály-értelmezést, és szükség esetén a jogszabályokat felülvizsgálja a hulladékkezelésben tett előrelépésekhez való hozzáigazításuk érdekében (erre példa a hulladékokról szóló keretirányelv, a hulladékszállítási rendelet, a hulladékjegyzék, az elhasználódott járművekről szóló irányelvben kitűzött célok, az elektromos és elektronikus berendezések hulladékairól szóló és az egyes veszélyes anyagok elektromos és elektronikus berendezésekben való alkalmazásának korlátozásáról szóló irányelv felülvizsgálata).

2007 óta a Bizottság további lépéseket tett a végrehajtás javításának érdekében: számos megfelelést elősegítő intézkedés született, ideértve 36 tudatosító és információcserélő rendezvényt, a tagállamok számára készült, a hulladékokra vonatkozó uniós jogszabályokat érintő kulcskérdésekről szóló számos iránymutató dokumentumot, az IMPEL-hálózattal való szoros együttműködésben eszközölt közös végrehajtási fellépéseket és ellenőrző tevékenységeket, valamint a hulladékokra vonatkozó uniós jogszabályok végrehajtásával foglalkozó információs szolgálat kísérleti fázisának megnyitását. A tagállamok és az érdekelt felek részvételével tartott ülések folytatódtak. További tanulmányok készülnek annak megvizsgálása érdekében, hogy a jövőben hogyan lehet a legjobban orvosolni a végrehajtási problémákat, beleértve a hulladékokra vonatkozó jogszabályok végrehajtásának nyomon követéséért és támogatásáért felelős európai szerv létrehozását vizsgáló megvalósíthatósági tanulmányt.

13. KÖVETKEZTETÉSEK

A tagállamok a közösségi jogszabályokat meglehetősen jól – bár néha jelentős késésekkel – átültették a nemzeti jogba, a megfelelő végrehajtás elmaradása azonban jelentős hiányosságokat eredményez az elfogadott környezetvédelmi célkitűzések gyakorlati

megvalósításában. A hulladékokról szóló jogszabályok végrehajtása és „a valós életben történő alkalmazása” a 2004–2006 közötti jelentéstételi időszakban számos területen elégtelen maradt. Ez megerősíti azokat a korábbi megállapításokat, amelyek eredményeképpen a Bizottság fokozta a jobb végrehajtás elősegítésére irányuló erőfeszítéseit. A benyújtott információk minősége ugyanakkor hatékonyabb információszolgáltatást, például nyilvánosan elérhető formában közzétett nyomon követési mutatókat tesz szükségessé, amelyek megkönnyíthetnék a hulladékokról szóló jogszabályok végrehajtási állapotának és így azok hatékonyságának mélyebb vizsgálatát a Bizottság jobb szabályozásra irányuló politikájával összhangban.

Amint azt a jogsértési eljárások magas száma mutatja, a hulladékokról szóló keretirányelv, a hulladéklerakókról szóló irányelv és a hulladékszállítási rendelet gyakorlati végrehajtási állapota továbbra is kritikus, és koordinált erőfeszítésekre lenne szükség ahhoz, hogy a helyzet a jogszabályokkal összhangba kerüljön. Fellépésre van szükség a hiányzó hulladékkezelési infrastruktúrák létrehozása, valamint a jelentős számú tagállamban fennmaradt rengeteg illegális hulladéklerakó felszámolása érdekében, és a főleg elektronikus berendezésekből és elhasználódott járművekből származó illegális hulladékszállítás ügyének megoldására. Különösen tanácsos, hogy a tagállamok és az IMPEL a Bizottsággal együtt fokozzák a hulladéklerakókról szóló irányelv végrehajtásában fellelhető hiányosságok orvoslását célzó fellépéseiket. Különböző tagállamokban az elektromos és elektronikus berendezések hulladékairól, a csomagolásról és az elhasználódott járművekről szóló irányelvek eredményei elmaradtak az elfogadott kötelező célok szintjétől, és jelenleg is számos jogsértési eljárás zajlik.

Bár néhány tagállam előrelépést ért el, számos országban komoly erőfeszítésekre van szükség a végrehajtás terén. A jelentett problémák közül néhány különösen általános azokban az országokban, amelyek 2004-ben csatlakoztak a Közösséghez, és ahol a hulladékok több mint 90%-a továbbra is hulladéklerakókba kerül. Fokozni kell az erőfeszítéseket a hulladékkezelési infrastruktúrának a közösségi jogszabályok követelményeivel való összehangolása érdekében, beleértve a különböző hulladékfajták szelektív gyűjtőrendszereinek létrehozását, a polgárok tudatosítását, valamint a hulladékok végső ártalmatlanítása előtti előkezelésébe történő beruházást. Ezen erőfeszítések nélkülözhetetlenek ahhoz, hogy a törvény szava valóban védje a környezetet és az emberi egészséget.